

Handläggare
Susanne Forss Gustafsson
Telefon: 0850822064

Till
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd
2021-03-25

Fler barn i förskolan – för bättre språkutveckling i svenska

Betänkande SOU 2020:67

Yttrande till kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Betänkandets förslag syftar till att öka deltagandet i förskolan bland barn i 3–5 års ålder som inte är inskrivna i förskolan och som har behov av språkutveckling i svenska. Barn med behov av språkstöd ska från 3 års ålder erbjudas förskola minst 15 timmar i veckan.

Huvudmän ska erbjuda personalen kompetensutveckling inom språkutveckling och ett nytt karriärsteg för förskollärare föreslås inrättas med ett extra lönepåslag. Barnskötarutbildningen ska bli enhetlig och barnskötarnas betydelse förtydligas i skollagen.

Förvaltningen är positiv till de förslag som lämnas i syfte att öka inskrivningsgraden i förskolan, stärka arbetet med språkutveckling i svenska, tydliggöra barnskötarnas betydelse och karriärsteg för förskollärare. Vidare vill förvaltningen betona vikten av samsyn och samarbete i staden när det gäller förskoleplatser för barn i behov av språkstöd. Betänkandet ligger också i linje med det arbete Hägersten-Älvsjö påbörjat och där syftet är att höja medarbetares kompetens i att möta flerspråkiga barn.

Förändringarna föreslås börja gälla från höstterminen 2023.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till stadsdelsnämnden skickat ut utredningsbetänkandet SOU nr 2020:67 på remiss. Betänkandet har även gått på remiss till övriga stadsdelsnämnder i staden samt till utbildningsförvaltningen och stadsledningskontoret.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för förskola. De fackliga organisationerna informeras om ärendet på samverkansgrupp den 9 mars 2021.

Ärendet

Utredningsbetänkandet syftar till att öka deltagandet i förskolan bland barn i 3–5 års ålder och att stärka förskolans arbete med barnens språkutveckling i svenska, särskilt gällande nyanlända barn, barn med annat modersmål än svenska och barn med socioekonomiskt svag bakgrund. De övergripande förslagen presenteras sammanfattningsvis inom huvudavsnitt.

Uppsökande verksamhet

Betänkandet föreslår att kommunerna ska vara skyldiga att bedriva uppsökande verksamhet för att öka deltagandet i förskolan. Den uppsökande verksamheten ska omfatta barn som inte är inskrivna i förskolan, men som har rätt till allmän förskola, från och med höstterminen det år de fyller 3 år. Hemkommunen ska informera vårdnadshavarna om rätten till allmän förskola och informationen ska lämnas återkommande inför varje terminsstart till och med vårterminen det kalenderår då barnet fyller 5 år. Kommunen behöver hålla sig informerad och kartlägga vilka barn i kommunen som inte går i förskolan.

Definition av Nyanlänt barn

Barn som är födda utomlands och därefter kommer till Sverige med eller utan vårdnadshavare eller barn som är födda i Sverige med vårdnadshavare födda utomlands och som vistats här under en begränsad tid. Kravet på uppehållstillstånd innebär att definitionen inte avser barn som är asylsökande eller barn som vistas i Sverige utan tillstånd. Som en följd av att det införs en definition av begreppet *nyanlänt barn i skollagen* ska lagens nuvarande definition av nyanländ justeras för att tydliggöra att den avser nyanländ elev.

Direktinskrivning i förskolan

Nyanländas barn ska ha rätt till ett erbjudande om språkförskola från 3 års ålder. Erbjudandet, så kallad direktinskrivning, är obligatorisk för kommunerna som ska erbjuda, utan att vårdnadshavarna har ansökt om det, barn plats vid en förskola inför höstterminen det kalenderår då barnet fyller 3 år. Viktigt att kommunerna inte bara fångar upp nyanlända barn, utan även andra barn som är i behov av förskola för att få en bättre språkutveckling i

svenska. Betänkandet anser vidare att direktinskrivning i förskolan även ska erbjudas barn som deltar i pedagogisk omsorg och som tillhör målgruppen. Direktinskrivning ska inte kunna ske i pedagogisk omsorg.

- Hemkommunen ska fullgöra sin skyldighet med direktinskrivning för barn som tillhör målgruppen vid en viss förskoleenhet från och med höstterminen det kalenderår då barnet fyller 3 år.
- Hemkommunen ska minst 3 månader innan barnet fyller 3 år informera barnets vårdnadshavare om att barnet har fått en plats på den aktuella förskolan. Förskolan ska vara lämplig för ändamålet och vara belägen i rimlig närhet till barnets hem.
- Direktinskrivningen är frivillig. Om vårdnadshavare tackar nej till erbjudandet ska kommunen erbjuda barnet direktinskrivning igen från och med höstterminen det kalenderår då barnet fyller 4 år.

Obligatorisk förskola från 5 års ålder

Betänkandet föreslår att förskolan ska bli obligatorisk för alla barn från och med 5 års ålder. Förslaget innebär att skolplikten som huvudregel ska börja fullgöras i förskolan höstterminen det kalenderår då barnet fyller 5 år. Skolplikten i Sverige förlängs med ett år.

Den obligatoriska delen av förskolan ska omfatta 525 timmar under ett läsår och högst 6 timmar per dag. Den obligatoriska delen av förskolan ska vara avgiftsfri. För resterande tid som barn behöver förskola, till exempel på grund av vårdnadshavares förvärvsarbete, kommer huvudmannen som tidigare att kunna ta ut avgifter. Skollagens regler om närvaro, ledighet och befrielse från obligatoriska inslag i undervisningen ska gälla även för barn som går i den obligatoriska förskolan. Barn i den obligatoriska förskolan ska ha rätt till skolskjuts och kostnadsfria måltider.

Ökad kompetens om barns språkutveckling i svenska

Statistik som betänkandet har tagit fram visar att det finns färre förskollärare och utbildade barnskötare i förskolor med hög andel flerspråkiga barn. Bristande språkkunskaper i svenska hos medarbetare finns i många förskolor, i synnerhet förskolor med hög andel flerspråkiga barn. I dag är var fjärde barn i förskolan flerspråkig. Att förskollärare och barnskötare har goda kunskaper i svenska och kompetens i hur man undervisar flerspråkiga barn är

därför avgörande för att alla barn ska få en god språklig grund inför skolstarten.

Betänkandet föreslår nytt karriärsteg för förskollärare. Kommunerna ska sträva efter att inrätta karriärtjänster som förste förskollärare och reformen ska finansieras med statsbidrag. Tjänsterna ska ha koppling till kompetens i flerspråkighet och inskrivning av barn i behov av språkstöd.

Det finns i dag ingen nationell reglering av vad som ska ingå i en barnskötarutbildning, vilket har lett till att olika kortare och ibland otillräckliga utbildningsinsatser genomförs för att möjliggöra att arbetslösa slussas in i barnskötaryrket. Betänkandet föreslår att det införs ett enhetligt innehåll för utbildning till barnskötare som ska gälla inom såväl gymnasieskolans barn- och fritidsprogram som motsvarande utbildningar inom kommunal vuxenutbildning. Betänkandet föreslår också en översyn av barnskötarutbildningarnas omfattning, innehåll och kvalitet.

Allmänna råd om språkkunskaper

Betänkandet föreslår att Skolverket bör få i uppdrag att ta fram allmänna råd om vilka grundläggande krav som bör ställas på förskolans medarbetare. För att betona att de som arbetar i förskolan och ansvarar för eller medverkar i undervisningen bör vara förskollärare eller barnskötare föreslår utredningen att skollagen förtydligas, där barnskötare inte omnämns idag.

- Betänkandet erfar att förskollärare saknar tillfredsställande kunskap om barns andraspråksutveckling i svenska. Därför bör examensbeskrivningen för förskollärarexamen ändras så att det i examensmålen anges att studenten ska visa fördjupad kunskap om barns andraspråksutveckling.
- Betänkandet vill förlänga Läsllyftet i förskolan och rikta statsbidraget till förskolor som har särskilt stora utmaningar med beaktande av barnens socioekonomiska bakgrund.
- Huvudmännen ska i egenskap av arbetsgivare se till att personalen vid en förskola ges möjlighet till kompetensutveckling. Betänkandet anser därför att det är viktigt att tillsynsmyndigheterna, Skolinspektionen och kommunerna, i sin tillsyn särskilt uppmärksammar att huvudmännen uppfyller kraven i skollagen när det gäller kompetensutveckling.

Betänkandet föreslår att reformerna träder i kraft den 1 juli och börjar gälla höstterminen 2023.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen välkomnar och är positiv till betänkandets förslag som syftar till att öka inskrivningsgraden i förskolan, stärka arbetet med språkutveckling i svenska, tydliggöra och lyfta upp barnskötarnas betydelse och skapa karriärsteg för förskollärare.

Förvaltningen instämmer att det är viktigt att tidigt nå de barn som behöver språkstöd och att reformen bidrar till det. Inskrivningsgraden i Hägersten-Älvsjö är hög. Det är dock viktigt i sammanhanget att lyfta vikten av administration och förberedelser, både avseende den föreslagna direktinskrivningen samt metoder för att identifiera de barn som inte går i förskola. Förslaget innebär också sannolikt ett ökat behov av antalet förskoleplatser. För att nå samsyn och likvärdighet i staden vill förvaltningen även lyfta vikten av stadsdelsgemensamma riktlinjer. Förvaltningen instämmer vidare i vikten av medarbetarnas kompetens i flerspråkighet, både för förskollärare och barnskötare.

Avslutningsvis vill förvaltningen betona att betänkandet ligger i linje med det arbete Hägersten-Älvsjö påbörjat och där syftet är att höja medarbetares kompetens i att möta flerspråkiga barn.

Gunilla Davidsson
stadsdelsdirektör

Katarina Odén-Ryhede
avdelningschef

Bilagor

Remissunderlag Betänkande SOU:2020:67

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Davidsson, stadsdelsdirektör	2021-03-08
Katarina Odén-Ryhede, avdelningschef	2021-03-08